מנורת המאור — כבוד האשה

וצריך לכבד את אשתו כגופו, הואיל ואינו שלם כראוי אלא בהדבקו בה. וגרסינן בבבא מציעא בפרק הזהב קונה את הכסף, א"ר חלבו, לעולם יזהר אדם בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה לאדם אלא בשביל אשתו, שנא' (בראשית יב, טז) ולאברם הטיב בעבורה. אמ' להו רבא לבני מחוזא, אוקרו נשיכו כי היכי דתתעתרו. אמ' רב יהודה, לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו, שאין מריבה מצוייה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה, שנא' (תהלים קמז, יד) השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך. אמ' רב פפא, היינו דאמרי אינשי, כמשלם שערא, דבבא נקיש, ואתי תיגרא. פי' כשתשלם הפת מן הבית, השלום יוצא, והמריבה באה. אמ' רב חיננא בר פפא, לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו, שלא נקראו ישראל דלים אלא על עסק תבואה, שנא' (שופטים ו, ג) והיה אם זרע ישראל ועלו מדין ועמלק ובני קדם ועלו עליו, מה כתי' בתריה, וידל ישראל מאד. ועוד גרסי' בפרק הבא על יבמתו ת"ר האוהב את אשתו כגופו, ומכבדה יותר מגופו, והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן נשים סמוך לפרקן, עליו הכתו' אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא.

לעולם ילבש אדם פחות ממה שיכול, וילביש בניו ובנותיו כפי יכלתו, ולאשתו יותר מיכלתו. ואם יראה אותה שהיא הולכת על הדרך הנכוחה, יאהוב אותה יותר ויחמול עליה, לפי שעיניה תלויות לו ועיניו תלויות להב"ה, להטריף לו מזונותיו ופרנסתו. ועל כן נלקחה האשה מצלעי האיש, והיא בשר מבשרו, כדי שיחמול עליה בעת כעסו. ויזכור שהיא אבר מאיבריו ובשר מבשרו, ויהיו שניהם מסכימים זה עם זה בעצה הנכונה. ואם יראה אדם עצת אשתו שהיא טובה ונכוחה יקבלנה, כ"ש שהאשה צריכה לקבל עצת בעלה, אם טובה היא ואם נכוחה. בד"א שצריך אדם לקבל עצת אשתו, במילי דביתא, אבל במילי דעלמא לא. כדגרסי' בפרק הזהב קונה את הכסף אמ' רב, כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם, שנא' (מלכים א כא, כט) כי לא היה כאחאב אשר הסתה אותו איזבל אשתו. אמ' ליה רב פפא לאביי, והא אמרין אינשי, איתתך גוצא גחין ולחיש לה. פירוש אם אשתך קצרה, ואתה חולה, השחה כדי שתיגע לך ותלחוש לך. ואיך תאמר נופל בגיהנם, אמ' ליה, לא קשיא, הא במילי דעלמא והא במילי דביתא. וכשהאיש ואשתו אוהבין זה את זה ומסכימין ביחד, אז היא חברתם נאה ונעימה ולשם שמים, ורוח המקום נוחה מהם. ואם הם בהפך, אין חברתם נאה ונעימה ולשם שמים, ואין רוח המקום נוחה מהם.

משל למה הדבר דומה, לשני חותמות. באחד הציורין בולטין, ובשנית הציורין חרותין ועמוקים. כשתהיה השעוה על אחד מהם, בין על הבולט או על העמוק, כשתפגע בחבירתה מיד תקבל ממנה. אבל אם הציורין בולטין בשניהם, בין תהיה השעוה על זו או על זו, אינן מקבלין זה מזה, אלא יפגעו הציורין זה בזה ואינן מקבלין זה מזה.

וצריך אדם ליזהר שלא יכה את אשתו, ולא יקללנה, ולא יחרפנה, ולא יונה אותה, אפי' בדברים. כדגרסי' בבבא מציעא בפרק אלו מציאות, אמ' רב, לעולם יזהר אדם באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. דאמ' ר' אלעזר, מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנא' (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי, ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, שנא' (תהלים לט, יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.